

Kapellet

I den landsby, som min oldefar voksede op i, skete der engang noget virkelig uhyggeligt.

Den første søndag i august forsvandt et barn. Det var lige efter de travleste høstdage, og en flok drenge mødtes efter gudstjenesten for at løbe ud og lege på markerne, hvor negene dannede store, gyldne labyrinter. Under legen nåede de helt hen til skovbrynet ved en herregårdsskov, der løftede sin mørkegrønne krop langt ud over landskabet.

Det var en klar dag, og i eftermiddagssolen lå den afskårne jord støvglitrende som én stor velsignelse af korn, lys og lykke. Drengene sprang ind og ud af skoven, jagtede, væltede og gemte sig for hinanden. Men da de skulle hjem til aftenmaden, manglede den mindste dreng. Det var Bette-Bent, der var et hoved lavere end sine jævnaldrende og var så tynd, at de andre råbte: "Pas på! Du knækker!"

Alle kunne lide Bette-Bent. Han havde store, dyredrømmende øjne og troede på alt, man bildte ham ind. De andre drenge elskede at forskrække ham, bare for at få lov til at trøste ham bagefter. Men nu var han væk. Det sidste sted, han var blevet set, var i udkanten af skoven, hvor han havde stået og tisset.

Drengene ledte og kaldte, og de løb ind og ud mellem stammerne i skoven, men Bette-Bent dukkede ikke op. Til sidst blev børnene enige om, at han måtte være løbet hjem.

Bent var enebarn og boede med sine gamle forældre på en lille, rød gård. Men da drengene bankede på døren for at høre, om Bent var kommet hjem til aftenmaden, havde hans mor ikke set ham. Og da det begyndte at mørkne og blæse koldt ude over markerne, var Bent stadig ikke kommet hjem. Så samlede hans far en flok naboer, og de vandrede i spredte rækker ud mod skoven. Da de nåede frem, delte de sig i tremandsgrupper og gik ind i mørket under den styrtende himmel. De ledte indtil først på natten, men de fandt ikke Bent.

Næste morgen deltog mænd og kvinder fra hele byen i eftersøgningen. Herregårdsskoven med alle dens små stier og spredte lysninger blev finkæmmet, men det eneste, man fandt, var en halsklud, der ikke var Bents.

Nu frygtede alle, at der var sket en forbrydelse. To drenge kunne huske, at de havde hørt det knække i skovbunden, som om en hjort eller et menneske gik rundt derinde. Andre talte om den tilrejsende, magre mand, der tidligere på ugen var blevet set luske rundt på kirkegården som et spøgelse.

På tredjedagen efter Bents forsvinden fandt en flok halv voksne drenge en blodig træsko sparket ind under mosset i en lavning i skoven. Da de viste den til Bents mor, sank hun sammen foran sit hus og begyndte at hulke tungt.

En af dem, der gav hende skoen, hed Erik. Han var en rødhåret og splejset fyr med et sært, sammenkrøbet ansigt. Han var blevet fundet i en lade som spæd, og en barnløs kvinde havde taget ham til sig. Alle vidste, at han var dum, og i skolen havde han aldrig lært at læse. Alligevel

havde han altid en lille, laset eventyrbog på sig. Den havde været hans plejemors, men nu var hun død, og bogen var hans kæreste eje. Han sad med den overalt i byen, på mure og stengærder, og gloede ned i siderne, som om han gennem de ulæselige tegn så lige ind i en verden, der var langt smukkere end den, andre levede i.

Da Erik hørte Bents mor skringe, krakelerede hans sære ansigt, og lidt efter gik han forstenet ud af hendes have, som fulgte han en hemmelig ordre. Han fortsatte forbi kirken ud over markerne til det sted ved skovbrynet, hvor Bent var forsvundet. Der satte han sig med ansigtet mod skoven, og han blev der hele natten og næste dag. Ingen kunne overtale ham til at komme hjem til byen; han sad bare og kiggede ind i skovbrynet og så kun op, når nogen kom med mad.

Kort efter nåede rygtet om barnemorderen frem til byen. En dreng fra naboegnen var ligesom Bent forsvundet i en plantage nogle uger forinden. Man havde kun fundet hans strømpe ved en træstub, der var smurt ind i blod. En ung kvinde havde samme dag set en fremmed mand komme ridende ud af skoven. Han havde en mørk bylt bundet til hesten, og det så ud som om, der strittede en lille menneskearm ud af den.

Rygtet gik som et helvedessyn gennem gaderne. Alle troede, at Bent var blevet myrdet, og da man forgæves havde ledt efter ham i en uge, opgav man eftersøgningen. Byen var knuget af sorg og lammet af frygt, og Bents mor holdt op med at spise og drikke. De venner og naboer, der kom hjem til Bents forældre for at kondolere, blev mødt af et uhyggeligt syn: Bents mor, der lå og rullede hovedet langsomt fra side til side i sengen med øjne, som havde mistet farven af sorg.

Fra nu af gik byens skolelærer hver dag ud til skovbrynet for at overtale Erik til at komme hjem. Men hver dag lige forgæves. Og mens byen forberedte mindehøjtideligheden for Bent, gik Erik i gang med at bygge et hus. Han lånte en økse og fældede nogle af de små træer i udkanten af skoven, kløvede stammerne og stablede dem. Han hentede jord ved en nærliggende gravhøj, og han samlede store sten, som bønderne gennem årene havde ryddet markerne for. Han stablede stenene, klinede dem sammen med jord og understøttede dem med planker. Han arbejdede, til han fik sår på hænderne, og når nogen kom forbi og spurgte, hvad han lavede, svarede han: - Jeg venter på Bette-Bent.

Fra tidlig morgen til mørkets frembrud arbejdede han stålsat på sit hus. Selv da præsten kom for at tale ham til fornuft og mindede ham om, at efteråret snart ville trække kulde og regn ind over landet, blev han ved med at bygge. Og den dag hvor byens borgere samledes i kirken for at begrave Bent in absentia, kiggede han ikke engang i retning af byen. I stedet begyndte han i silende ruskregn at lægge tag på sit hus, der efterhånden lignede et lille kapel.

Imens lå Bette-Bents mor afkræftet i sengen og rullede med hovedet og interesserede sig ikke længere for noget i verden. Men efter mindesamværet kom en nabokone forbi for at våge over hende. Udenfor var det begyndt at tordne, og konen fortalte om den tossede, godhjertede Erik, der nu sad ude under den lynende himmel og opførte sig som rablende gal. Ingen havde før fortalt Bents mor om tåben. Men da hun hørte, at han havde bygget et kapel for at vente på Bent,

kiggede hun undrende op på nabokonen. Og samme nat stod hun for første gang i syv dage op for at spise.

Det var en lettelse for alle, at Bents mor omsider havde fået lidt livsmod tilbage, og som tiden gik, blev det igen hverdag i byen. En dag blev en tysk mand fundet død bag en landevejskro på naboegnen, og da han blev genkendt som rytteren med barnearmen, ebbede byens og hele egnens frygt for nye mord ud. Børnene kunne igen lege på markerne, og mens efteråret rev og sled de sidste blade af træerne, begyndte folk at tale om meget andet end Bette-Bents grusomme skæbne.

Men Erik nægtede at give op. Uge efter uge sad han foran sit kapel og fantasilæste for Bent af sin lasede eventyrbog. Og uge efter uge gik han ind i skoven for at lede. Den eneste, der troligt blev ved med at besøge ham, og give ham mad og tøj, var Bette-Bents mor. Nu hvor hun ikke havde Bent at passe, tog hun sig af Erik, som var han hendes egen søn. Og om aftenen, før hun faldt i søvn, stod hun længe og stirrede i retning af det lys, som Erik hver aften tændte for Bent og lod brænde i sit vindue.

Men hvor smukt det end var, mente mange, at Erik nu snart skulle hentes hjem. For det første var det slet ikke godt for Bette-Bents mor, at han blev ved med at holde hendes håb i live. Og for det andet var det også smerteligt for byen, at han ikke erkendte, at Bent aldrig kom tilbage. Så længe tåben derude nægtede at se sandheden i øjnene, og så længe folk hver aften kunne se lyset brænde i Eriks kapel, kunne man ikke for alvor komme videre; det var, som om han med sin stædige venten holdt liv i et mørke, som ingen længere ønskede hele tiden at blive mindet om.

Så da julen nærmede sig, gik en flok byboere med præsten i spidsen ud for at hente Erik hjem. Frost var sat ind med is på pytterne og sølvdun på træerne. Hvis ikke Erik kunne lokkes hjem af andre grunde, måtte de kunne forklare ham, at han risikerede at fryse ihjel. Skolelæreren havde tilbudt, at Erik kunne bo hos ham, og mændene var enige om, at de om nødvendigt måtte bruge magt for at få Erik med hjem.

Men da de kom ud til Eriks kapel, fandt de ham i sengen med høj feber. Han lå med lukkede øjne, og Bents mor sad ved hans side og gav ham suppe og saft. Præsten sendte med det samme bud efter en hestevogn, men da vognen dukkede op foran kapellet, nægtede Erik at følge med. Sindssygen og feberen lyste i hans øjne, men han råbte:

- Jeg bliver her, til Bent kommer!

Det var næsten umuligt for mændene at bære hans rasende krop ud til vognen. Erik slog og sparkede, som om han kæmpede for sit eget liv. Fire mænd måtte bruge alle deres kræfter for at få ham bugseret op i vognen og holdt nede. Imens jamrede Bents mor højt og blev først mere rolig, da præsten forsikrede hende om, at Erik ville dø den nat, hvis ikke han fik hjælp. Så kørte de ham hjem til skolelærerens hus, hvor blev han lagt i stuen og tilset af en læge, inden han faldt i en dyb døs.

Den nat ramte en voldsom følelse af forladthed både børn og voksne i byen. For første gang siden mindehøjtideligheden for Bette-Bent var der ingen, der tændte lys i Eriks vindue. Det var, som om selve byens sjæl var blevet suget bort i mørket, som om husene tilsammen formede en stor,

afsjælet krop. Stuerne følte tomme, og familier gik tavse i seng. I løbet af natten drømte skolelæreren, at han var faret vild mellem sorte klipper, og børn vågnede op med vilde mareridt. Selv da solen næste dag skinnede fra en isblå decemberhimmel, så folk på hinanden, som om nogen lige var død.

Først da Erik efter tre dage vågnede uden feber, og som sit første ord hviskede "Bent", gik lettelsens suk gennem landsbyen. Og denne gang forsøgte ingen at standse ham i hans forehavende. Tynd og afkræftet stod han op og lod sig køre ud til kapellet, hvor han med det samme tændte lyset i vinduet og gav sig til at vente.

Fra den decemberdag ønskede ingen, at Erik skulle hentes hjem. Så snart den første sne faldt, kom kvinder hver dag gående ud til ham med uldtæpper og varmt tøj, og en flok mænd byggede et ildsted, han kunne varme sig ved. Da julen nærmede sig, løb både små og store børn efter skoletid ud for at sidde sammen med ham og vente og synge julesange. Og juleaften var der ikke mange kirkegængere til julegudstjenesten, der ikke kunne se lyset i Eriks vindue ligeså klart, som de kunne se stalden i Betlehem.

Sådan gik byen ind i sit nye år, og livet fortsatte. Hver aften, måned efter måned, og år efter år, tændte Erik lys for Bette-Bent og læste og sang og ventede. Årstider afløste hinanden som gamle slægters hænder, der griber og slipper. Årtier gik. Bents mor døde, hans kammerater voksede op og fik børn og børnebørn, og Bents død og den tyske morder blev til tunge, slørede billeder i byens fjerne erindring.

Erik blev en gammel, krumrygget mand. Næsten ingen vidste længere, hvorfor han sad i kapellet, og til sidst kendte ingen hans historie. Men lige til sin allersidste levedag blev han ved med at tænde lyset i kapellets vindue, og folk i byen vidste, at et sted ude i mørket brændte et lillebitte lys for nogen, der engang var blevet væk.

Den aften, Erik døde, tændte en sygeplejerske lyset i stedet for ham, og siden blev mennesker på egnen ved med at tænde stearinlys i vinduet, når det var juleaften. De vidste måske ikke helt hvorfor. Men de vidste, at de tændte lys for nogen.

Min oldefar fortalte mig historien, kort før han døde. Han fortalte, at man i hans barndomsby havde døbt kapellet "Erikshåb", og at Erikshåb stadig i dag står tilbage som en lille mosbegroet og forfalden stenruin i udkanten af skoven. Han sagde, at han tusinder af gange i sit liv i tankerne - og selv som gammel mand - havde set flammen fra vinduet. Han havde set den for sig, når han var virkelig bange eller virkelig syg eller elskede nogen, der snart skulle dø. Han sagde, at når man først én gang havde set det lys for sig, så glemte man det ikke igen.

Jeg sagde til min oldefar, at jeg syntes, det var uretfærdigt.

Hvorfor var det lige lyset, man blev ved med at se?

Hvorfor var det ikke Bent?

Og hvad med mørket og døden og sorgen?

Jeg husker tydeligt, hvad min oldefar svarede. Jeg husker det, fordi jeg ikke forstod hans svar, men alligevel fik det mig til at græde. Han lå i sengen på sygehuset, og han tog min hånd, og han sagde: - Du kan se lyset, fordi det er lyset, der har ret.